

Stedelijke vernieuwing buitenkans voor afkoppeling

Mogelijkheden tot afkoppeling in stedelijk gebied dat opgeknapt moeten worden, zijn volop aanwezig. Het is zelfs relatief eenvoudig en goedkoop om tegelijkertijd een schoonwaterriool aan te leggen in de straat, die toch al open ligt om het bestaande riool te vervangen. Maar zichtbaar afkoppelen is geenszins de gemakkelijkste weg. Ook op plekken waar huizen worden gesloopt en nieuwbouw terugkomt, bestaan echter voor de waterbeheerder goede mogelijkheden om af te koppelen. Op 7 september jl. verzorgde Nirov een excursie naar de wijk Hatert in Nijmegen: een naoorlogse wijk uit de jaren zestig, die inmiddels sterk verouderd is en toe aan een opknopbeurt.

Het plan om de noodzakelijke fysieke ingrepen in deze wijk van Nijmegen ook te gebruiken om regenwater af te koppelen van het riool, was voor het Ministerie van VROM reden genoeg om aan dit project IPSV-subsidie* te verlenen. Hatert is hiermee één van de eerste wijken die actief werkte aan het afkoppelen van regenwater in bestaand stedelijk gebied en dit combineerde met de behoefte aan meer ruimtelijke kwaliteit.

Naast het bestaande rioolstelsel wordt een tweede riool aangelegd (het schoonwaterriool), waarin het regenwater terecht komt. Zo zal het bestaande riool niet meer overstromen bij hevige neerslag en komen er ook geen vuile stoffen in het watersysteem.

Voor bewoners betekent dit onder meer dat de auto niet meer voor de deur gewassen mag worden om te voorkomen dat dit afvalwater in het schoonwaterriool verdwijnt. Maar vaak wordt dit niet begrepen of niet zo nauw genomen. Vooral voor nieuwe bewoners is een dergelijke situatie vreemd. Er bestaat nog veel onbekendheid met het afkoppelen.

Op de vraag of het niet slimmer is om gewoon ondergronds af te koppelen, zodat geen participatie van bewoners nodig is, wordt door Ton Verhoeven, projectleider van het Waterplan Nijmegen, rondweg 'nee' gezegd. De afvoergootjes in veel tuinen maken de bewoners juist bewust van het feit dat ze in een afgekoppelde buurt wonen, zo meent hij.

Anders omgaan met regenwater betekende voor Nijmegen veel tijd en energie steken in het creëren van draagvlak. Nieuwsbrieven, huis-aan-huis-bezoeken, een WaterService-Punt en informatieavonden moesten bewoners overtuigen van het nut en de noodzaak van afkoppelen. Straatje-voor-sstraatje vergt sowieso erg veel tijd. De aanpak om 'gewoon te beginnen' met het aanleggen van één voorbeeldgootje loonde echter. Veel bewoners werden op deze wijze over de streep getrokken en uiteindelijk is in bepaalde straten 100 procent deelname bereikt. Overigens ligt het streven van de gemeente voor de wijk Hatert rond 30 procent.

Tijdens de excursie door de wijk, waar men inmiddels begonnen is met afkoppelen, zijn de vele afvoergootjes duidelijk zichtbaar. In een enkele straat is het ontwerp samen met de bewoners gemaakt, nadat het eerste door de gemeente opgestelde ontwerp op veel kritiek stuitte. De gemeente pakte het afkop-

pelen bij volgende straten anders aan met enquêtes en inloopavonden. Dat kreeg meer bijval van bewoners. In delen van de wijk hadden de bewoners meer parkeerwensen dan groenwensen. Dat was voor hen doorslaggevend genoeg om de gemeente terug naar de tekentafel te sturen. Een parkje in plaats van de auto voor de deur vormde een groot bezwaar. Het eerste ontwerp werd volgens de wensen van de bewoners teruggebracht tot een onsamenhangende ruimtelijke ingreep, die beslist niet alle ruimtelijke kwaliteit opleverde die de gemeente zich vooraf had gewenst. Het is dan ook maar de vraag in hoeverre de informatievoorziening transparant genoeg is voor de bewoners en tot hoever ze mee kunnen, maar ook moeten beslissen. Al liet de wijkmanager van Hatert, Wim Couzijn, duidelijk blijken dat het hem niet uitmaakt hoe het met die kwaliteit gesteld is, zolang de bewoners maar tevreden zijn.

Op de vraag of het Rijk afkoppeling van regenwater van bovenaf zou moeten opleggen, werd tijdens de excursie fel gereageerd. Zolang niet duidelijk is wie wat betaalt en wie waarvoor verantwoordelijk is en in de toekomst blijft (gemeente of corporatie), moet het Rijk geen stappen zetten in die richting. De complexiteit neemt dan alleen maar toe.

Wat dat betreft kunnen we wat leren van het beleid van onze oosterburen die vanuit andere prikkels het afkoppelen stimuleren: Duitsland heft gewoon belasting op het aantal m² verhard oppervlak. ■

Ruben Akkermans (NIROV)

* IPSV = Innovatieprogramma Stedelijke Vernieuwing, opgestart door de ministeries van VROM, Economische Zaken en LNV.

